

TALE VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S

D.G. TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

Tal. Tala, Dist. - Raigad - 402 111

QUESTION PAPER

CLASS-M.A	SEM-IV	YEAR- JUNE 2023
Subject	Political Science - 2022 - 2023	

SR.NO.	SUBJECT	SUBJECT CODE
1	The United Nations	91597
2	Leadership Development	91692

TALE VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S
D.G.TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

TAL : TALA, DIST : RAIGAD.

M.A. (SEM – IV) EXAMINATION – JUNE 2023

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM R-2016

S.N.	DAY	DATE	TIME	Paper Code	PAPER
1	WEDNESDAY	.07/06/2023	10:30 TO 12:30 PM	91597	The United Nations
2	FRIDAY	.09/06/2023	10:30 TO 12:30 PM	91692	Leadership Development

PLACE : TALA – RAIGAD

Checked by

AN
EXAMINATION INCHARGE
D.G.Tatkare Arts & Com. College
Tala, Raigad - 402111

PRINCIPAL
D.G.TATKARE ARTS &
COMMERCE COLLEGE, TALA
TALA • RAIGAD.

7/6/2023

Time - 2 Hours

Marks - 60

- N.B.: 1. All question are compulsory
2. Figures to right indicate full marks.

Q. No. 1: Write an essay on Charter of United Nations.

(20)

OR

Explain the realist view of international relations

Q. No. 2: Write an essay on International Court of Justice.

(20)

OR

Review the structure and functioning of the United Nations Security Council.

Q. No. 3: Explain the changing nature of the United Nations.

(20)

OR

Elaborate on the contemporary rationale of the United Nations.

वेळ - 2 तास

गुण - 60

- सुचना.: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवी कडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ ला: संयुक्त राष्ट्रांची सनद यावर निबंध लिहा.

(20)

किंवा

आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा वास्तववादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न २ रा: आंतरराष्ट्रीय न्यायालयावर निबंध लिहा.

(20)

किंवा

संयुक्त राष्ट्रांच्या सुरक्षा परिषदेच्या रचना व कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न ३ रा: संयुक्त राष्ट्रांचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

(20)

किंवा

संयुक्त राष्ट्रांचे समकालीन औचित्य सविस्तर लिहा.

Time: 2 Hours

Marks: 60

- N.B. 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- Q.1. Define the concept of leadership and state its various theories. 20
OR
Discuss the qualities needed for successful leadership.
- Q.2. State the various stages of development of political leadership. 20
OR
Explain co-relations between leadership and political system.
- Q.3. Discuss the skills building required for leadership. 20
OR
Explain the various challenges to leadership.

*****

वेळ: २ तास

गुण: ६०

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

- प्र १. नेतृत्व संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे विविध सिद्धांत सांगा. 20
किंवा
यशस्वी नेतृत्वासाठी आवश्यक असणाऱ्या गुणांची चर्चा करा.
- प्र २. राजकीय नेतृत्वाच्या विकासाच्या विविध अवस्था सांगा. 20
किंवा
नेतृत्व आणि राजकीय व्यवस्था यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.
- प्र ३. नेतृत्वासाठी आवश्यक कौशल्य बांधणीची चर्चा करा. 20
किंवा
नेतृत्वसमोरील विविध आव्हाने स्पष्ट करा.

*****

31393

47BFADF120153A587991099CE06D24AC

TALE VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S

D.G. TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

Tal. Tala, Dist. - Raigad - 402 111

QUESTION PAPER

CLASS-M.A	SEM- ~~IV~~ <u>IV</u>	YEAR- 2022
Subject	Political Science - 2022-2023	

SR.NO.	SUBJECT	SUBJECT CODE
1	Political Science: Foreign Policy Of India	99366
2	Political Science: Socience Movements In India	99459
3	Politics: International Relations	73546
4	Politics Public Administration	73498
5	Politics: Indian Government & Politics-I	73459
6	Politics: Political Theory-I	73423

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. नेहरूत्तर कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे विश्लेषण करा. 20

किंवा

जागतिकीकरणाच्या कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. परराष्ट्र धोरणाच्या निर्मितीतील कार्यकारी मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 20

किंवा

राष्ट्रीय सुरक्षेची संकल्पना स्पष्ट करून भारतातील राष्ट्रीय सुरक्षेस असणारी आव्हाने सांगा.

प्रश्न ३. भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील 'सॉफ्ट पॉवर' या संकल्पनेवर सखोल टीप लिहा. 20

किंवा

भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील उर्जा सुरक्षा व सागरी सुरक्षेवर सखोल टीप लिहा.

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. नेहरूत्तर कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे विश्लेषण करा. 20

किंवा

जागतिकीकरणाच्या कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. परराष्ट्र धोरणाच्या निर्मितीतील कार्यकारी मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 20

किंवा

राष्ट्रीय सुरक्षेची संकल्पना स्पष्ट करून भारतातील राष्ट्रीय सुरक्षेस असणारी आव्हाने सांगा.

प्रश्न ३. भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील 'सॉफ्ट पॉवर' या संकल्पनेवर सखोल टीप लिहा. 20

किंवा

भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील उर्जा सुरक्षा व सागरी सुरक्षेवर सखोल टीप लिहा.

Time: 2 hours

Marks: 60

- N.B 1) All questions are compulsory
2) Figures to the right indicate marks

Q.1 Give a distinction between the new social movement and the old social movement 20

नवीन सामाजिक चळवळ आणि जुनी सामाजिक चळवळ यांतील फरक स्पष्ट करा

OR

Examine the nature of adivasi movement in India 20
भारतातील आदिवासींच्या चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा

Q.2 Explain the movement of industrial workers in detail 20
औद्योगिक क्षेत्रातील कामगारांची चळवळ संविस्तरपणे विशद करा

OR

What has been the significance of the women's movement in India? 20
भारतातील स्त्रीवादी चळवळीचे महत्त्व काय महत्त्व आहे

Q.3 State the causes for the rise of farmers movement in India 20
भारतातील शेतकऱ्यांच्या चळवळीच्या उदयाची कारणे कोणती आहेत

OR

Evaluate the significance of Dalit movement in India 20
भारतातील दलित चळवळीचे महत्त्व द्या

*****

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. नेहरूत्तर कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे विश्लेषण करा. 20

किंवा

जागतिकीकरणाच्या कालखंडातील भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. परराष्ट्र धोरणाच्या निर्मितीतील कार्यकारी मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 20

किंवा

राष्ट्रीय सुरक्षेची संकल्पना स्पष्ट करून भारतातील राष्ट्रीय सुरक्षेस असणारी आव्हाने सांगा.

प्रश्न ३. भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील 'सॉफ्ट पॉवर' या संकल्पनेवर सखोल टीप लिहा. 20

किंवा

भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील उर्जा सुरक्षा व सागरी सुरक्षेवर सखोल टीप लिहा.

[Time:2 Hrs]

[Marks:60]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:** 1. All question are compulsory.
2. All questions carrying equal marks.

Q. 1 Comment on the concept of conflict and security in international relations. (20)

आंतरराष्ट्रीय संबंधातील संघर्ष आणि सुरक्षा या संकल्पनेवर सविस्तर भाष्य करा.

OR

Explain global arms trafficking and its consequences. (20)

जागतिक स्तरावरील शस्त्रांची तस्करी आणि त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.

Q. 2 Discuss in detail the role of power in international politics. (20)

आंतरराष्ट्रीय राजकारणात सत्तेची भूमिका यावर सविस्तर चर्चा करा.

OR

Explain global terrorism and its adverse effects on the world. (20)

जागतिक दहशतवाद आणि त्याचे जगावर झालेले विपरीत परिणाम स्पष्ट करा.

Q. 3 Explain the various obstacles to the development of developing nations. (20)

विकसनशील राष्ट्रांच्या विकासातील विविध अडथळे स्पष्ट करा.

OR

Define Diplomacy and Explain various techniques of establishing diplomacy. (20)

राजनयाची व्याख्या स्पष्ट करून राजनय प्रस्थापित करण्याची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.

*****

Time - 2 hours

Marks - 60

- N. B. : 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.

Q. No. 1: Write the basic principles of New Public administration.

OR

Explain the concept of good governance and write its nature in detail.

Q. No. 2: Write an essay on the concept of scientific management.

OR

Write in detail the Public Choice Approach.

Q. No. 3: Explain the concept of administrative recruitment and training.

OR

Explain the Right to Information in detail.

*****

वेळ - 2 तास

गुण - 60

सूचना - 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1 ला: नवलोक प्रशासनाची मूलभूत तत्वे लिहा.

किंवा

सुशासन ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2 रा: शास्त्रीय व्यवस्थापन या संकल्पनेवर निबंध लिहा.

किंवा

लोक निवड दृष्टिकोन सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3 रा: प्रशासकीय भरती व प्रशिक्षण या संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

माहितीचा अधिकार सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

Time - 2 hours

Marks - 60

- N. B. : 1) All questions are compulsory.
2) All questions carry equal marks.

Q. No. 1: Write the basic principles of New Public administration.

OR

Explain the concept of good governance and write its nature in detail.

Q. No. 2: Write an essay on the concept of scientific management.

OR

Write in detail the Public Choice Approach.

Q. No. 3: Explain the concept of administrative recruitment and training.

OR

Explain the Right to Information in detail.

*****

वेळ - 2 तास

गुण - 60

सूचना - 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1 ला: नवलोक प्रशासनाची मूलभूत तत्वे लिहा.

किंवा

सुशासन ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2 रा: शास्त्रीय व्यवस्थापन या संकल्पनेवर निबंध लिहा.

किंवा

लोक निवड दृष्टिकोन सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3 रा: प्रशासकीय भरती व प्रशिक्षण या संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

माहितीचा अधिकार सविस्तर स्पष्ट करा.

*****

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सुचना.: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नेहरू कालखंडातील भारतीय राज्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील राष्ट्रीय आणीबाणी कालखंडावर निबंध लिहा?

२. भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्ष पद्धतीच्या उदयाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील आघाडीचे राजकारण व आघाडी सरकार यांचे मूल्यमापन करा?

३. भारतातील स्वायत्त व स्वतंत्र राज्यांच्या मागणीचे टिकात्मक परिक्षण करा?

किंवा

भारतातील पूर्वोत्तर राज्यांचे राजकारण यावर टिप लिहा?

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सुचना.: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नेहरू कालखंडातील भारतीय राज्यांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील राष्ट्रीय आणीबाणी कालखंडावर निबंध लिहा?

२. भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्ष पद्धतीच्या उदयाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील आघाडीचे राजकारण व आघाडी सरकार यांचे मूल्यमापन करा?

३. भारतातील स्वायत्त व स्वतंत्र राज्यांच्या मागणीचे टिकात्मक परिक्षण करा?

किंवा

भारतातील पूर्वोत्तर राज्यांचे राजकारण यावर टिप लिहा?

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

सुचना.:

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नेहरू कालखंडातील भारतीय राज्यांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील राष्ट्रीय आणीबाणी कालखंडावर निबंध लिहा?

२. भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्ष पद्धतीच्या उदयाची कारणे सविस्तर स्पष्ट कर.

किंवा

भारतातील आघाडीचे राजकारण व आघाडी सरकार यांचे मूल्यमापन करा?

३. भारतातील स्वायत्त व स्वतंत्र राज्यांच्या मागणीचे टिकात्मक परिक्षण करा?

किंवा

भारतातील पूर्वोत्तर राज्यांचे राजकारण यावर टिप लिहा?

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सुचना.: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नेहरू कालखंडातील भारतीय राज्यांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील राष्ट्रीय आणि बाणी कालखंडावर निबंध लिहा ?

२. भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्ष पद्धतीच्या उदयाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भारतातील आघाडीचे राजकारण व आघाडी सरकार यांचे मूल्यमापन करा ?

३. भारतातील स्वायत्त व स्वतंत्र राज्यांच्या मागणीचे टिकात्मक परिक्षण करा ?

किंवा

भारतातील पूर्वोत्तर राज्यांचे राजकारण यावर टिप लिहा ?

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सुचना.: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नेहरू कालखंडातील भारतीय राज्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
किंवा
भारतातील राष्ट्रीय आणीबाणी कालखंडावर निबंध लिहा?
२. भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्ष पद्धतीच्या उदयाची कारणे सविस्तर स्पष्ट कर.
किंवा
भारतातील आघाडीचे राजकारण व आघाडी सरकार यांचे मूल्यमापन करा?
३. भारतातील स्वायत्त व स्वतंत्र राज्यांच्या मागणीचे टिकात्मक परिक्षण करा?
किंवा
भारतातील पूर्वोत्तर राज्यांचे राजकारण यावर टिप लिहा?
-

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासातील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची सविस्तर चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिक राज्यशास्त्रातील सहभागात्मक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून, गणराज्यात्मक नागरिकत्वाची चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिकतावाद व उत्तर-आधुनिकतावाद यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोन सविस्तर सांगा.

20

किंवा

लोकशाहीचा अर्थ स्पष्ट करून, प्रतिनिधिक लोकशाहीची सविस्तर चर्चा करा.

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासातील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची सविस्तर चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिक राज्यशास्त्रातील सहभागात्मक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून, गणराज्यात्मक नागरिकत्वाची चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिकतावाद व उत्तर-आधुनिकतावाद यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोन सविस्तर सांगा.

20

किंवा

लोकशाहीचा अर्थ स्पष्ट करून, प्रतिनिधिक लोकशाहीची सविस्तर चर्चा करा.

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासातील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची सविस्तर चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिक राज्यशास्त्रातील सहभागात्मक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून, गणराज्यात्मक नागरिकत्वाची चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिकतावाद व उत्तर-आधुनिकतावाद यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोन सविस्तर सांगा.

20

किंवा

लोकशाहीचा अर्थ स्पष्ट करून, प्रतिनिधिक लोकशाहीची सविस्तर चर्चा करा.

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासातील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची सविस्तर चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिक राज्यशास्त्रातील सहभागात्मक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून, गणराज्यात्मक नागरिकत्वाची चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिकतावाद व उत्तर-आधुनिकतावाद यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोन सविस्तर सांगा.

20

किंवा

लोकशाहीचा अर्थ स्पष्ट करून, प्रतिनिधिक लोकशाहीची सविस्तर चर्चा करा.

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: २ तास)

(गुण: ६०)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासातील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची सविस्तर चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिक राज्यशास्त्रातील सहभागात्मक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न २. नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून, गणराज्यात्मक नागरिकत्वाची चर्चा करा.

20

किंवा

आधुनिकतावाद व उत्तर-आधुनिकतावाद यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोन सविस्तर सांगा.

20

किंवा

लोकशाहीचा अर्थ स्पष्ट करून, प्रतिनिधिक लोकशाहीची सविस्तर चर्चा करा.